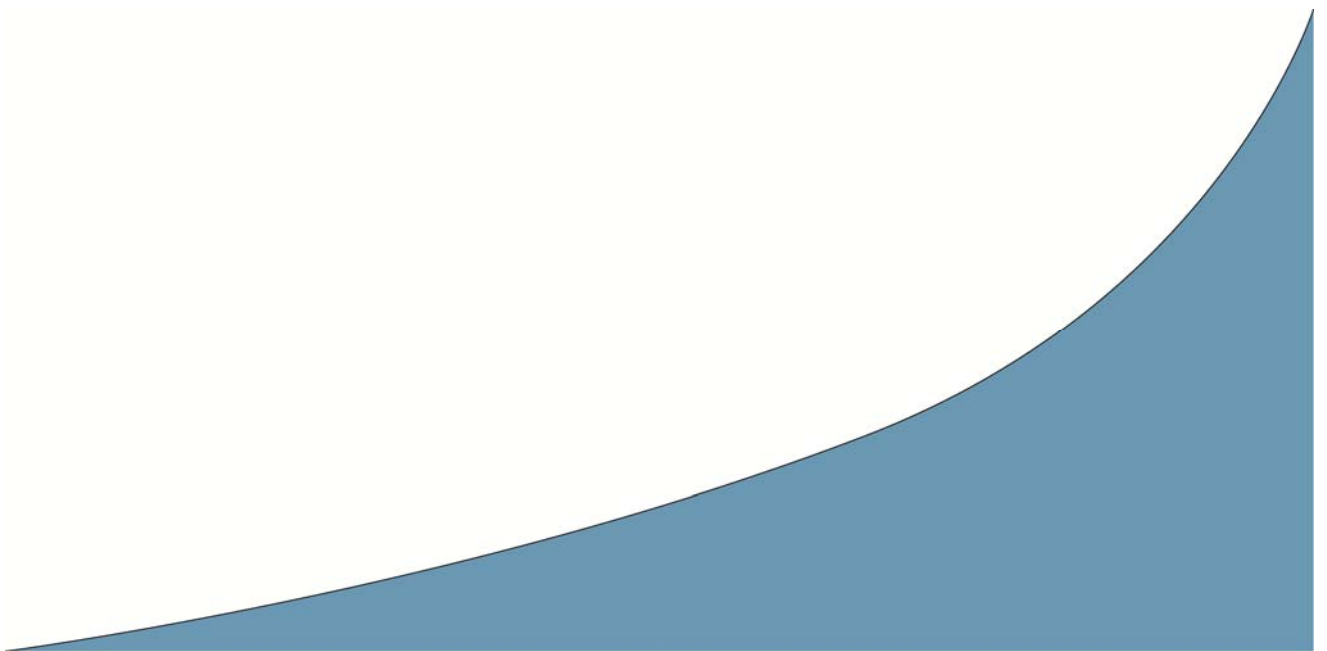

Manual för utarbetande av åtgärdsprogram

Nationella styrdokument

Kapitel 5 i Skolförordning, SFS (2011:185)

Särskilt stöd

Allmänt om särskilt stöd

3 § I 3 kap. 7–12 §§ skollagen (2010:800) finns bestämmelser om särskilt stöd i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Kapitel 8 i Gymnasieförordning, SFS (2011:5)

Åtgärdsprogram

1 a § Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet skall det framgå vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas.

Eleven och, om eleven inte fyllt 18 år och inte heller ingått äktenskap, elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. (SFS 2006:203)

Kapitel 3 i Skollagen, SFS (2010:800)

Åtgärdsprogram

9 § Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan.

Om en utredning enligt 8 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Dokumentation av rektors beslut om åtgärdsprogram

Blanketten ”Utredning om utarbetande av åtgärdsprogram” används för dokumentation av detta beslut.

Om manualen

De underrubriker som finns beskrivna nedan skall fungera **som ett stöd** för tanken. Alla rubriker kommer inte att vara aktuella för alla barn/elever. Där man behöver göra djupare kartläggning/utredning gör man det och där rubriken inte är relevant hoppar man över den.

Genom hela åtgärdsprogrammet skall löpa en röd tråd av lägesbeskrivning, analys och mål på organisations-, grupp- och individnivå.

Organisationsnivå

Hur svarar skolans organisation mot elevens behov?

Gruppenivå

Hur svarar klassens arbetsformer, förhållningssätt och bemötande mot elevens behov?

Individnivå

Hur ser individens förutsättningar, erfarenheter, kunskaper och behov ut?

Lägesbeskrivning: positiva faktorer och problemformulering

I åtgärdsprogrammet lyfter man fram och ringar in de möjligheter och svårigheter som kartläggningen visar.

Arbetsätt – arbetsformer

- Skolans förmåga att anpassa förhållningssätt, verksamhet och arbetsätt efter organisationens, gruppens och individens förutsättningar och behov
- Insatser i dagsläget
- Fortbildning och kompetensutveckling

Allmänt

- trivsel i skolan
- intressen; på fritiden, i skolan

Relationer

- kompisar
- gruppen
- pedagoger och övriga vuxna
- samspel; turtagning, samarbetsförmåga, ansvarsförmåga, empatisk förmåga, impuls kontroll, tolka sociala koder

Självbild

- självkänsla – tilltro till sin egen person
- självförtroende – tilltro till sin egen förmåga
- hur ser man på sig själv i förhållande till gruppen – var finns jag i denna grupp?
- förmåga att hantera motgångar och konflikter
- visa, hantera och uttrycka känslor
- våga ta ställning, stå för sin åsikt, göra annorlunda

Eleven och hemmet

- hur uppfattar eleven situationen/problemet?

Fysik

- syn
- hörsel
- tal
- fin- och grovmotorik, koordination, smidighet, balans,
- perception
- medicinska faktorer; ev. medicinering, sjukdomar

Kognitiv utveckling

- Koncentration och uthållighet, arbetstakt
- Observerad maximal prestation i förhållande till situationer och sammanhang
- Uthållighet, motivation, lust och nyfikenhet att lära
- Uppmärksamhet
- Arbetsminne
- Studieförmåga; förmåga att ta ansvar för sitt arbete, förmåga att följa en instruktion, förmåga att ta ansvar för hemuppgifter
- Förmåga att använda sina erfarenheter, dela kunskap med andra
- Kunskaper och färdigheter; ämneskunskaper, testresultat, problemlösning/kreativ förmåga, kommunikations- och språkförmåga

Analys

Se mönster och samband, tolka och ifrågasätta utifrån ett helhetsperspektiv

- Finns förhållningssätt, arbetsformer och arbetssätt hos organisationen, gruppen och/eller eleven som är mer kritiska eller mer stödjande för eleven?

Målformulering

Målen i åtgärdsprogrammet formuleras med utgångspunkt i styrdokumentet Lgr 11 och Lpf 94.

Med utgångspunkt i analysen formuleras lång – och kortsiktiga mål för eleven, och i förekommande fall även på grupp- och organisationsnivå. Målen skall vara konkreta och utvärderingsbara.

Åtgärder och ansvar

- Vilka åtgärder?
- När? Hur ofta?
- Vem genomför?
- Vem ansvarar för vad?

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning sker kontinuerligt under processen och dokumenteras löpande. Utvärdering görs vid ett bestämt tillfälle gemensamt av dem som varit delaktiga i upprättandet av åtgärdsprogrammet; eleven, föräldrarna, pedagog/klasslärare och speciallärare/specialpedagog.

- Hur har vi lyckats med måluppfyllelsen?
- Vilka orsaker till resultaten ser vi?
- Vilka ändringar är motiverade för fortsatt utveckling?
- Vilket är nästa steg?

Källförteckning

Att arbeta med särskilt stöd med hjälp av åtgärdsprogram, Skolverket

Kartläggning av åtgärdsprogram och särskilt stöd i grundskolan, Skolverket

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11, Skolverket, 2011

Läroplan för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, Skolverket, 1994

Analysschema för social utveckling, IUP-gruppen i Bengtsfors